

RAAD VAN STATE, AFDELING BESTUURSRECHTSPRAAK

IXe KAMER

A R R E S T

**nr. 225.080 van 14 oktober 2013
in de zaak A. 204.435/IX-7622**

In zake : de NV VH-TRANS
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaten Pieter Lefere en Frederiek Wauters
kantoor houdend te 8800 Roeselare
Jan Mahieustraat 10
bij wie woonplaats wordt gekozen

tegen :

het VLAAMSE GEWEST
dat woonplaats kiest bij
het agentschap Wegen en Verkeer
gevestigd te 1000 Brussel
Koning Albert II-laan 20 bus 4

I. Voorwerp van het beroep

1. Het beroep, ingesteld op 5 april 2012, strekt tot de nietigverklaring van de beslissing van 7 februari 2012 van de Vlaamse minister van Mobiliteit en Openbare Werken waarbij aan S.D. een administratieve geldboete van 2750 euro wordt opgelegd wegens beschadiging van het wegdek door overlading van een voertuig en de nv VH-Trans burgerrechtelijk aansprakelijk wordt gesteld voor de betaling van die boete.

II. Verloop van de rechtspleging

2. De verwerende partij heeft een memorie van antwoord ingediend en de verzoekende partij heeft een memorie van wederantwoord ingediend.

Eerste auditeur-afdelingshoofd Walter Van Noten heeft een verslag opgesteld.

De verzoekende partij heeft een laatste memorie ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 9 september 2013.

Staatsraad Daniël Moons heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Bernhard De Muynck, die *loco* advocaten Pieter Lefere en Frederiek Wauters verschijnt voor de verzoekende partij, en adjunct van de directeur-jurist Veerle Vanempten, die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

Eerste auditeur-afdelingshoofd Walter Van Noten heeft een met dit arrest eensluidend advies gegeven.

Er is toepassing gemaakt van de bepalingen op het gebruik der talen, vervat in titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973.

III. Feiten

3.1. Op 6 juli 2010 wordt een vrachtwagen met oplegger, bestuurd door S.D., werknemer bij verzoekende partij, door de wegeninspectie gecontroleerd op de gewestweg E40 te Jabbeke. Bij weging wordt vastgesteld dat de eerste as van de trekker 330 kg en de tweede as van de trekker 2113 kg overladen is. Er wordt proces-verbaal opgesteld wegens inbreuk op artikel 56 van het decreet van 19 december 1998 ‘houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1999’ (hierna afgekort: het Aslastendecreet).

3.2. Op 22 december 2010 wordt het proces-verbaal overgemaakt aan de procureur des Konings te Brugge met het verzoek om overeenkomstig artikel 59 van het Aslastendecreet binnen een termijn van 90 dagen (eventueel verlengbaar met 30 dagen) mee te delen welk gevolg aan de zaak zal worden gegeven. Op 3 maart 2011 wordt meegedeeld dat het parket geen vervolging zal instellen.

3.3. Op 24 mei 2011 beslist de wegeninspecteur-controleur om aan S.D. een administratieve geldboete van 2750 euro op te leggen en verzoekende partij burgerrechtelijk aansprakelijk te stellen voor de betaling van de administratieve geldboete. Deze beslissing wordt dezelfde dag met een aangetekende brief aan verzoekende partij ter kennis gebracht.

3.4. Op 26 mei 2011 tekent verzoekende partij verzet aan tegen die beslissing.

3.5. Op 6 september 2011 heeft een hoorzitting plaats. Namens verzoekende partij wordt een schriftelijke nota ingediend.

3.6. Op 30 september 2011 bevestigt de wegeninspecteur-controleur zijn beslissing om aan S.D. een administratieve geldboete van 2750 euro op te leggen en verzoekende partij burgerrechtelijk aansprakelijk te stellen voor de betaling van de administratieve geldboete. Die beslissing wordt dezelfde dag met een aangetekende brief aan verzoekende partij ter kennis gebracht.

3.7. Met een aangetekende brief van 26 oktober 2011 stelt verzoekende partij tegen die beslissing beroep in bij de Vlaamse minister van Mobiliteit en Openbare Werken.

3.8. Op 11 januari 2012 heeft een hoorzitting plaats. verzoekende partij dient bovendien een beroepsnota in.

3.9. Op 7 februari 2012 beslist de Vlaamse minister van Mobiliteit en Openbare Werken aan S.D. een administratieve geldboete op te leggen van 2750 euro en verzoekende partij burgerrechtelijk aansprakelijk te stellen voor de betaling van de administratieve geldboete.

IV. Onderzoek van de middelen

A. Eerste middel

Standpunt van de partijen

4. In een eerste middel voert verzoekende partij de schending aan van artikel 6 van het Europees Verdrag over de rechten van de mens (EVRM).

Verzoekende partij voert aan dat de administratieve geldboete die wordt opgelegd wegens inbreuken op het Aslastendecreet een straf is in de zin van artikel 6 van het EVRM. Volgens verzoekende partij voldoet de bestreden beslissing op verschillende punten niet aan de vereisten van artikel 6 van het EVRM.

Verzoekende partij is vooreerst van oordeel dat de bestreden beslissing artikel 6, § 3, (c), *juncto* artikel 6, § 1, van het EVRM schendt, doordat de chauffeur zich bij zijn verhoor niet kon laten bijstaan door een raadsman. Uit de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) – inzonderheid het arrest van 27 november 2008 in de zaak *Salduz t. Turkije* – leidt verzoekende partij af dat de verdachte vanaf het eerste verhoor moet worden bijgestaan door een raadsman en de rechten van de verdediging onherstelbaar geschaad worden wanneer in een strafprocedure gebruik gemaakt wordt van incriminerende verklaringen die zonder de bijstand van een advocaat werden afgelegd. Bovendien had de wegeinspectie de chauffeur voor het verhoor moeten informeren over zijn recht om te zwijgen en zijn recht op bijstand van een advocaat (“cautieplicht”). De verdachte kon geen afstand doen van zijn recht op bijstand van

een advocaat, zonder vooraf over zijn rechten te zijn geïnformeerd. Verzoekende partij wijst er voorts op dat de rechtspraak van het EHRM bindend is en rechtstreekse werking heeft. In een arrest van 13 oktober 2009 in de zaak Dayanan t. Turkije is het Europees Hof trouwens nog een stap verder gegaan, aangezien het Hof daarin tot een schending van artikel 6, § 3, (c) *juncto* artikel 6, § 1, van het EVRM besloot wegens afwezigheid van de toegang tot een advocaat bij het verhoor, hoewel de betrokkene geen voor hem belastende verklaringen had afgelegd. Uit dit arrest leidt verzoekende partij af dat wanneer de chauffeur zich niet door een advocaat kon laten bijstaan en niet aan de cautieplicht is voldaan, geen administratieve geldboete kan worden opgelegd. Verzoekende partij is bovendien van mening dat hiertegen niet zou kunnen worden ingebracht dat de chauffeur niet gearresteerd was of formeel verhoord werd. De rechtspraak van het EHRM maakt immers geen onderscheid tussen verschillende categorieën van verhoor en de chauffeur legde een verklaring af die in het kader van de strafprocedure en de administratieve procedure als bewijs kon worden gebruikt.

Vervolgens voert verzoekende partij aan dat artikel 6, § 1, van het EVRM geschonden werd, doordat haar het recht op een onafhankelijke en onpartijdige rechterlijke instantie wordt ontzegd. Uit een arrest van 11 juni 1986 van het Hof van Cassatie moet volgens verzoekende partij worden afgeleid dat de rechten die door artikel 6 van het EVRM gewaarborgd worden niet alleen gelden bij het opleggen van de strafsancie, maar ook tijdens het onderzoek (Cass., 11 juni 1986, Pas., 1986, I, 1245). De wegeninspecteurs kunnen echter niet als onpartijdig en onafhankelijk worden beschouwd. Bovendien zijn ook de wegeninspecteur-controleur en de minister geen onafhankelijke en onpartijdige rechterlijke instantie. Ten slotte kan ook de Raad van State niet als een volwaardige rechtsmacht in de zin van artikel 6 van het EVRM worden beschouwd, aangezien deze enkel over een vernietigingsbevoegdheid beschikt en geen volle rechtsmacht heeft. Zo hierover twijfel bestaat, dient volgens verzoekende partij een prejudiciële vraag aan het Grondwettelijk Hof te worden gesteld.

Verzoekende partij is ten slotte van oordeel dat artikel 6, § 1, van het EVRM eveneens geschonden wordt doordat de administratieve procedure bij het opleggen van de administratieve geldboete niet openbaar is, en doordat bij de procedure tot het opleggen van de administratieve geldboete geen mogelijkheid bestaat om getuigen te ondervragen.

5. Wat de aangevoerde schending van artikel 6, § 3, (c) van het EVRM wegens het ontbreken van de bijstand door een advocaat betreft, antwoordt verwerende partij dat de omstandigheden in de voorliggende zaak verschillen van die in de zaken die door verzoekende partij worden aangehaald, aangezien verzoekende partij niet gearresteerd werd en zij evenmin door de wegeninspecteurs verhoord werd. De wegeninspecteurs hebben een proces-verbaal opgesteld dat vervolgens aan verzoekende partij werd toegestuurd. Verzoekende partij kreeg de mogelijkheid om een vragenlijst in te vullen en kon daarbij beroep doen op juridische bijstand. Nadat de procureur des Konings beslist had geen strafvervolging in te stellen, had de wegeninspecteur-controleur de mogelijkheid om een administratieve geldboete op te leggen. Diens beslissing was enkel gebaseerd op de feitelijke vaststellingen van de wegeninspecteurs. De verzoekende partij kon tegen deze beslissing verzet aantekenen, waarbij zij de mogelijkheid had om zich door een raadsman te laten bijstaan. Het feit dat er geen raadsman aanwezig was op het ogenblik van de vaststellingen en het opstellen van het proces-verbaal laat niet toe te besluiten dat het recht op juridische bijstand geschonden werd. Ook de rechten van verdediging van de chauffeur werden niet geschonden, aangezien deze niet gearresteerd werd en de vaststellingen gebeurden bij een controle op de openbare weg. Er moest dan ook niet voorzien worden in een onmiddellijke toegang tot een advocaat.

Vervolgens meent verwerende partij dat aan verzoekende partij niet het recht op een onafhankelijke en onpartijdige rechter werd ontzegd. De beslissing om een administratieve geldboete op te leggen is een administratieve rechtshandeling waartegen enerzijds beroep tot nietigverklaring bij de Raad van State kan worden ingesteld en waartegen anderzijds op grond van artikel 159 van

de Grondwet een exceptie van onwettigheid kan worden opgeworpen. Zowel de afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State als de rechtbanken oefenen op de administratieve rechtshandelingen een controle in rechte en in feite uit die aan de eisen van artikel 6 van het EVRM voldoet. Aangezien de Raad van State een volwaardige jurisdictionele toetsing uitoefent, beschikt verzoekende partij over een daadwerkelijke jurisdictionele waarborg voor een onafhankelijk en onpartijdig rechtscollege.

Wat betreft de grief dat de administratieve procedure niet openbaar wordt gevoerd, antwoordt verwerende partij dat artikel 6 van het EVRM niet vereist dat de voorafgaande administratieve procedure alle waarborgen biedt voor een behoorlijke rechtsbedeling, op voorwaarde dat de betwisting kan gebracht worden voor een rechtscollege dat alle door die bepaling gewaarborgde rechten eerbiedigt en over volle rechtsmacht beschikt. Tegen de beslissing tot het opleggen van een administratieve geldboete kan bij de Raad van State een beroep tot nietigverklaring worden ingesteld en kan bij elke rechter een exceptie van onwettigheid worden opgeworpen. Zowel de afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State als de rechtbanken zijn rechtscolleges die aan alle eisen van artikel 6 van het EVRM voldoen.

Om dezelfde reden is verwerende partij van mening dat de grief dat er geen mogelijkheid zou bestaan om getuigen te ondervragen, niet gegrond is. Volgens verwerende partij is er trouwens geen beletsel dat tijdens de hoorzitting getuigen worden gehoord.

6. In haar memorie van wederantwoord houdt verzoekende partij staande dat artikel 6, § 3, (c), *juncto* artikel 6, § 1, van het EVRM geschonden werd, doordat de chauffeur zich bij het verhoor niet door een raadsman kon laten bijstaan. Hoewel de chauffeur formeel niet gearresteerd werd, is er volgens verzoekende partij toch minstens sprake van een feitelijke vrijheidsberoving, zodat hem een effectieve toegang tot een raadsman moest worden verleend. Verwerende partij betwist bovendien niet dat de chauffeur er op geen enkel ogenblik op

gewezen werd dat hij recht had op de bijstand van een raadsman en dat hij het recht had om desgevallend geen verklaring af te leggen.

Wat betreft de grief dat zij geen toegang heeft tot een onafhankelijke en onpartijdige rechterlijke instantie, merkt verzoekende partij op dat op grond van artikel 60, § 4, van het Aslastendecreet een vergoeding moet worden betaald om tot het hoger beroep te worden toegelaten en dat aldus een financiële drempel wordt opgeworpen. Bovendien vertraagt de administratieve fase de mogelijkheid om beroep te doen op een onpartijdige en onafhankelijke instantie, waardoor de bescherming die artikel 6 van het EVRM biedt, wordt uitgehold.

Verzoekende partij stelt ten slotte vast dat verwerende partij niet betwist dat de administratieve procedure tot het opleggen van de administratieve geldboete, en in het bijzonder de behandeling van de zaak tijdens de hoorzitting, niet openbaar verloopt. Het Aslastendecreet voorziet bovendien niet in de mogelijkheid om getuigen te ondervragen.

Beoordeling

7. Aangenomen wordt dat de opgelegde administratieve boete een “strafrechtelijk” karakter heeft, in de zin van artikel 6 van het EVRM. Dit betekent dat die verdragsbepaling toepasselijk is op de procedure waarbij de gegrondheid van de tegen verzoekende partij ingestelde vervolging werd vastgesteld en de boete werd opgelegd. Eén van die voorschriften is dat eenieder recht heeft op een behandeling van zijn zaak door een onafhankelijke en onpartijdige rechterlijke instantie, wat volgens verzoekende partij niet het geval was. Dit onderdeel van het eerste middel wordt hierna in eerste instantie onderzocht.

8. In dit geval is een administratieve boete opgelegd door de wegeninspecteur-controleur, is het verzet daartegen verworpen door dezelfde wegeninspecteur-controleur, en is het beroep tegen die laatste beslissing

verworpen door de Vlaamse minister van Mobiliteit en Openbare Werken. Geen van deze overheden is een rechterlijke instantie, in de zin van artikel 6, § 1, van het EVRM.

9. Het artikel 6 van het EVRM bepaalt evenwel niet dat de administratieve instanties die de boete hebben opgelegd of die kennis genomen hebben van het verzet of het beroep daartegen, aan de vereisten van artikel 6, § 1, van het EVRM moeten voldoen. Het volstaat dat tegen de eindbeslissing van de administratieve overheid een beroep openstaat bij een rechterlijke instantie met “volle rechtsmacht”, in de zin waarin het EHRM dat begrip verstaat (EHRM, 17 april 2012, *Steiniger t. Oostenrijk*, nr. 21539/07, § 46).

10. Tegen de beslissing van de minister kan verzoekende partij overeenkomstig artikel 14 van de Raad van State-wet, een beroep tot nietigverklaring instellen bij de Raad van State. Er moet dan ook worden onderzocht of de Raad van State een rechtscollege is dat beantwoordt aan de vereisten van artikel 6, § 1, van het EVRM.

11. Wanneer de Raad van State uitspraak doet in het kader van een beroep tot nietigverklaring, zoals *in casu*, oefent hij het volgende wettigheidsstoezicht uit: hij mag uitspraak doen over de feitelijke zowel als de juridische geschilpunten, hij mag de juistheid, de pertinentie en de toelaatbaarheid van de motieven waarop de bestreden beslissing steunt nagaan en hij mag, specifiek in verband met de administratieve sancties, beoordelen of er een evenredigheidsverband bestaat tussen de gesanctioneerde gedraging en de opgelegde administratieve sanctie.

Weliswaar mag de Raad van State zijn beslissing niet in de plaats stellen van die van het bestuur dat de administratieve geldboete heeft opgelegd. Dit neemt echter niet weg dat, wanneer hij diens beslissing vernietigt, het bestuur verplicht is zich te conformeren aan het vernietigingsarrest en, indien

het een nieuwe beslissing neemt, het de motieven van het vernietigingsarrest niet mag miskennen.

12. Op grond van die vaststellingen is de Raad van State van oordeel dat hij als rechter met volle rechtsmacht in de zin van artikel 6 van het EVRM, over de zaak uitspraak doet. Dat standpunt is overigens bevestigd door het Grondwettelijk Hof (zie onder meer GwH, 18 november 2010, nr. 130/2010; 30 maart 2011, nr. 44/2011, B.10.1; 18 mei 2011, nr. 78/2011, B.6.2; B.8) en het Hof van Cassatie (Cass., 15 oktober 2009, *Arr. Cass.*, 2009, nr. 584).

13. Verzoekende partij vraagt dat een prejudiciële vraag zou worden gesteld, die zij evenwel niet formuleert. Gelet onder meer op voornoemde rechtspraak van het Grondwettelijk Hof, is er geen aanleiding om een prejudiciële vraag te stellen.

14. Verzoekende partij voert aan dat haar recht om zich tot een rechter te wenden belemmerd wordt door de financiële drempel bepaald in artikel 60, § 4, laatste lid, van het Aslastendecreet, en dat de mogelijkheid tot uitoefening van dat recht bovendien vertraagd wordt door de verplichting om vooraf een administratief beroep in te stellen. Daargelaten de vraag of deze grief geformuleerd in de memorie van wederantwoord ontvankelijk is, houdt het door artikel 6, § 1, van het EVRM gewaarborgde recht van toegang tot een rechter niet in dat een verzoekende partij aan geen enkele voorwaarde om in rechte te treden onderworpen mag worden. Een financiële drempel is op zich niet onverenigbaar met dat recht. Blijkens artikel 60, § 4, laatste lid, van het Aslastendecreet is het beroep bij de Vlaamse regering slechts ontvankelijk als blijkt dat de betrokkene een vergoeding voor dossierkosten heeft betaald. Deze vergoeding bedroeg voor verzoekende partij 75 euro. Dergelijke vergoeding kan in redelijkheid niet als een financiële drempel worden gezien die verzoekende partij zal verhinderen haar rechten te doen gelden. Voormelde vergoeding is ook niet buiten verhouding tot het nagestreefde doel: namelijk een vergoeding voor dossierkosten. Het recht op toegang tot de rechter wordt bijgevolg geenszins belemmerd.

In het Aslastendecreet wordt voorts in voldoende waarborgen voorzien opdat de administratieve procedure met bekwame spoed zou worden afgehandeld en het recht op toegang tot de rechter niet nodeloos wordt belemmerd. Wanneer tegen de aanvankelijke beslissing van de wegeninspecteur-controleur verzet wordt aangetekend en vervolgens tegen de beslissing van de wegeninspecteur-controleur beroep bij de Vlaamse regering wordt ingesteld, wordt de beslissing waarbij de administratieve geldboete werd opgelegd geschorst. De administratieve geldboete vervalt indien de beslissing van de wegeninspecteur-controleur niet binnen dertig dagen na de hoorzitting aan de overtreder wordt meegedeeld. Hetzelfde geldt indien de beslissing van de bevoegde minister niet binnen vier maanden na het instellen van het beroep aan de overtreder wordt meegedeeld.

De argumenten van verzoekende partij in verband met het belemmeren van het recht om zich tot een onafhankelijke en onpartijdige rechtelijke instantie te wenden, zijn bijgevolg ongegrond.

Het tweede onderdeel van het middel is ongegrond.

15. Verzoekende partij voert in het eerste middelonderdeel aan dat artikel 6, § 3, c), *juncto* artikel 6, § 1, van het EVRM is geschonden, doordat de bestuurder zich bij zijn verhoor niet heeft kunnen laten bijstaan door een advocaat.

Daargelaten de vraag of verzoekende partij zich *in casu* wel kan beroepen op de miskenning van een recht in hoofde, niet van haarzelf, maar van haar chauffeur, moet in verband met het recht op bijstand erop worden gewezen dat het slechts kan ontstaan bij het effectieve verhoor van een verdachte, en niet bij gelijk welke verzameling van inlichtingen en bewijselementen die op het bestaan van een misdrijf zouden kunnen wijzen.

16. In het Salduz-arrest heeft het EHRM de grenzen afgebakend waarbinnen het recht op bijstand van een advocaat geldt. Het geldt in beginsel

vanaf de initiële ondervraging door de politie. Het recht van verdediging wordt onherstelbaar geschonden wanneer bezwarende verklaringen die tijdens het politieverhoor zijn afgelegd zonder dat de betrokkene toegang had tot een advocaat, als bewijs gebruikt worden bij een veroordeling (EHRM, 27 november 2008, *Salduz t. Turkije*, nr. 36391/02, § 52). Volgens het arrest *Dayanan* geldt het recht op bijstand ook wanneer een verdachte wordt aangehouden (EHRM, 13 oktober 2009, het arrest *Dayanan t. Turkije*, nr. 7377/03, § 1), met die nuancering dan weer dat volgens het arrest *Zaichenko*, een verhoor tijdens een wegcontrole niet als een vrijheidsberoving wordt gezien wanneer de rol van de verbalisanten vrij beperkt is en het strafonderzoek pas geopend werd na de toezending van het verslag of het proces-verbaal van de verbalisanten aan de bevoegde overheid (EHRM, 18 februari 2010, *Zaichenko t. Rusland*, nr. 39660/02 §§ 47 en 49), wat *in casu* het geval is (zie ook GwH, 14 februari 2013, nr. 7/2013, B.8.2).

De afdeling Wetgeving van de Raad van State heeft de rechtspraak van het EHRM als volgt geïd (RvS, alg. verg. afd. Wetgeving, advies 49.413/AV van 19 april 2011, *Parl. St. Kamer* 2010-2011, nr. 53-1279/2, p. 13, nr. 13 e.v.):

“Het recht op een eerlijk proces moet niet enkel in het stadium van het proces voor de vonnisgerechten gewaarborgd worden, maar reeds vanaf de eerste verhoren door de politie, althans wanneer volgens het nationaal recht bewijswaarde kan worden gehecht aan de verklaringen die de verdachte in de eerste stadia van het proces aflegt; de reden voor de toepassing van de waarborg in stadia voorafgaand aan het proces zijn enerzijds het belang van de bewijsgaring tijdens het voorafgaand onderzoek en anderzijds de bijzondere kwetsbaarheid waarin de verdachte zich aan het begin van de procedure bevindt.”

17. Het Hof van Cassatie heeft in een arrest van 23 november 2010 de beginselen die het EHRM geformuleerd heeft, naar het interne recht vertaald. Er is aangenomen dat het recht op bijstand inhoudt dat de verdachte, behoudens uitzonderlijke omstandigheden, gedurende het volledige vooronderzoek toegang moet hebben tot een advocaat, dat het recht op een eerlijk proces geschaad is

wanneer incriminerende verklaringen, die werden afgelegd tijdens een politieverhoor zonder mogelijkheid van bijstand van een advocaat, gebruikt worden voor een veroordeling, maar dat zulks niet absoluut geldt, aangezien het eerlijk karakter van het proces gewaarborgd blijft wanneer de rechter de verklaringen niet als doorslaggevend bewijs gebruikt, er kennelijk geen misbruik of dwang is gebruikt en beklaagde zich op het ogenblik van het verhoor en tijdens het onderzoek niet in een kwetsbare positie bevond of aan de kwetsbare positie op passende wijze is geredieerd. Het Hof oordeelt dat de rechter aan de hand van de concrete gegevens van de zaak moet nagaan of de afwezigheid van bijstand van een advocaat bij een verhoor het recht op een eerlijk proces onherstelbaar heeft aangetast en of de afgelegde verklaringen het verloop van het proces zodanig hebben beïnvloed dat dit geen ernstig karakter meer zou vertonen (Cass., 23 november 2010, R.W. 2011-2012, blz. 308-314, met conclusie van advocaat-generaal P. Duinslaeger).

De Raad van State valt die rechtspraak bij.

18. In de voorliggende zaak moet rekening worden gehouden met de volgende feiten en omstandigheden.

Uit het aanvankelijke proces-verbaal van 6 juli 2010, opgesteld door de wegeninspecteurs van het agentschap Wegen en Verkeer, blijkt dat zij de overlading van het voertuig van verzoekende partij hebben vastgesteld met een door de metrologische dienst van de FOD Economie gecontroleerde asweger. De overlading wordt door de chauffeur niet betwist. De inspecteurs vermeldten tevens de identiteit van de vennootschap die burgerlijk aansprakelijk is voor de overlading, zijnde verzoekende partij, en de identiteit van de bestuurder die de werknemer was van verzoekende partij.

In het proces-verbaal legde de bestuurder van het geleed voertuig een schriftelijke verklaring af betreffende de aard van de goederen die hij vervoerde, de plaats van het inladen, de eigenaar van de vervoerde goederen, de

eindbestemming van de goederen en de identiteit van zijn opdrachtgever en van de verlader. Voor het overige kruiste de bestuurder in voormeld proces-verbaal nog de volgende voorgedrukte vermeldingen aan:

- “ : Er werden mij geen middelen ter beschikking gesteld om onmiddellijk het gewicht van de lading na te gaan.
- : Ik was op de hoogte dat ik overladen was.
- : Ik betwist de overtreding niet.”

De laatstgenoemde vermelding is een belastende verklaring maar zij werd door de chauffeur genuanceerd en gerelativeerd, in die zin dat hij verklaarde dat hij geen mogelijkheid had om het gewicht per as te controleren.

Uit de motieven van de bestreden beslissing blijkt evenwel dat het de materiële vaststellingen in verband met de overlading zijn, en niet de verklaringen van de bestuurder, die aan de beslissing tot het opleggen van een administratieve geldboete ten grondslag liggen.

Bijgevolg houdt de afwezigheid van een advocaat op het tijdstip van de vaststellingen bij weging van het geled voertuig door de asweger, en op het moment dat de vrachtwagenbestuurder een verklaring aflegt geen schending in van artikel 6 van het EVRM. Bovendien blijkt uit het aanvankelijke proces-verbaal van 6 juli 2010 dat een afschrift van dit proces-verbaal werd toegestuurd aan de vrachtwagenbestuurder, samen met een vragenlijst bestemd voor de burgerlijk aansprakelijke partij, zijnde verzoekende partij.

Dit betekent concreet dat zowel de vrachtwagenbestuurder als verzoekende partij de mogelijkheid hadden om een advocaat te raadplegen na ontvangst van voornoemde documenten, waarna zij overleg konden plegen om hun respectieve verdediging zowel schriftelijk als mondeling in de beste omstandigheden grondig voor te bereiden, wat verzoekende partij trouwens effectief gedaan heeft.

Ook tijdens de verzetprocedure kon verzoekende partij zich laten bijstaan door een advocaat van haar keuze en werd een schriftelijke nota neergelegd voor verzoekende partij. Uit het beschikkend gedeelte van de beslissing op verzet van 30 september 2011 blijkt dat aan de verzoekende partij een administratieve geldboete van 2750 euro werd opgelegd. Hetzelfde deed zich voor tijdens de beroepsprocedure die aanleiding gaf tot de bestreden beslissing.

Uit geen enkel element van het administratief dossier blijkt bijgevolg dat er sprake is van enige vorm van misbruik of dwang op de persoon van de bestuurder, zodat de vrachtwagenbestuurder zich op geen enkel moment tijdens het verloop van de administratieve procedure in een kwetsbare positie bevond.

In die omstandigheden is de bestreden beslissing niet gesteund op een verklaring afgelegd met miskenning van het recht op bijstand van een advocaat.

Het eerste onderdeel van het middel kan niet worden aangenomen.

19. In zoverre verzoekende partij in het derde onderdeel van het middel aanvoert dat artikel 6, § 1, van het EVRM is geschonden, doordat noch de wegeninspecteurs, noch de wegeninspecteur-controleur, noch de Vlaamse minister beschouwd kunnen worden als onafhankelijke en onpartijdige rechterlijke instanties, wordt verwezen naar randnummers 9-13. Wat voorts de grief betreft dat de administratieve procedure niet in het openbaar werd gevoerd, zij vastgesteld dat bij de Raad van State de openbare behandeling gegarandeerd is.

In zoverre verzoekende partij ten slotte aanvoert dat artikel 6, § 3, (d), van het EVRM is geschonden, doordat zij tijdens de administratieve procedure niet in de gelegenheid is gesteld om getuigen te ondervragen, wordt opgemerkt dat, zoals blijkt uit het proces-verbaal van 6 juli 2010 van de wegeninspecteurs, de persoon die verhoord wordt, om een getuigenverhoor kan vragen. Uit het dossier blijkt niet dat de bestuurder of verzoekende partij heeft

verzocht om het horen van een getuige, laat staan dat een dergelijk verzoek verworpen zou zijn.

Het derde onderdeel van het middel kan niet worden aangenomen.

20. Het eerste middel is niet gegrond.

B. Tweede middel

Standpunt van de partijen

21. In een tweede middel voert verzoekende partij aan dat de inbreuk niet aan haar toerekenbaar is. Als rechtspersoon kan zij zich immers niet op de openbare weg bevinden, zodat niet valt in te zien hoe zij een inbreuk op artikel 56 van het Aslastendecreet kan hebben begaan. Volgens verzoekende partij wordt in de bestreden beslissing ten onrechte verwezen naar artikel 5 van het Strafwetboek. Die bepaling kan immers niet worden toegepast in het kader van een administratieve procedure en is door het Aslastendecreet niet toepasselijk verklaard.

Verzoekende partij laat voorts gelden dat, zelfs indien zou worden aangenomen dat zij als rechtspersoon aanspreekbaar zou zijn in het kader van het Aslastendecreet, het moreel bestanddeel van het misdrijf bewezen moet worden. Ter zake wordt in de bestreden beslissing gesteld dat uit het dossier niet blijkt dat zij voldoende maatregelen heeft genomen om overlading te vermijden. Volgens verzoekende partij wordt de bewijslast aldus op onwettige wijze omgekeerd.

Verzoekende partij vervolgt dat in de bestreden beslissing ten onrechte gesteld wordt dat zij nalatig was omdat zij de chauffeur geen middelen ter beschikking heeft gesteld om de massa van het voertuig te meten. Er bestaat

immers geen wettelijke of reglementaire verplichting om de chauffeur weegmiddelen ter beschikking te stellen. Het niet ter beschikking stellen van weegmiddelen kan dan ook niet als een nalatigheid worden beschouwd. Bovendien heeft verzoekende partij op de hoorzitting van 11 januari 2012 een overzicht gegeven van de maatregelen die zij genomen heeft om overtredingen in de toekomst te vermijden.

22. Verwerende partij verwijst naar artikel 55*bis* van het Aslastendecreet waarbij de overtreder wordt omschreven als de natuurlijke of rechtspersoon die een inbreuk op artikel 56 begaat of in voorkomend geval als opdrachtgever of verlader optreedt. Die bepaling impliceert dat de inbreuk op artikel 56 niet enkel kan begaan worden door een natuurlijke persoon die op de openbare weg aanwezig is, maar eveneens door een rechtspersoon. Een rechtspersoon kan echter enkel strafrechtelijk verantwoordelijk gesteld worden voor misdrijven die hetzij een intrinsiek verband hebben met de verwezenlijking van zijn doel of de waarneming van zijn belangen, of die, naar blijkt uit de concrete omstandigheden, voor zijn rekening zijn gepleegd. Er dient derhalve een intrinsieke band te bestaan tussen het misdrijf en de rechtspersoon. Deze voorwaarden uit artikel 5 van het Strafwetboek zijn ook van toepassing bij het opleggen van een administratieve geldboete. Aangezien de strafrechtelijke verantwoordelijkheid voor het gebruik van een voertuig op de openbare weg zowel berust bij de eigenlijke bestuurder als bij degene die het voertuig economisch gebruikt, slaat het begrip “zich met het voertuig op de openbare weg bevinden” niet enkel op het daadwerkelijk besturen van het voertuig op de openbare weg, doch ook op het gebruik ervan door de rechtspersoon die erover macht uitoefent en er nut van heeft.

Verwerende partij voert vervolgens aan dat een voertuig dat zich overladen op de openbare weg bevindt, verondersteld wordt het wegdek te hebben beschadigd en aldus een inbreuk te hebben gepleegd op artikel 56. Het materieel bestanddeel van het misdrijf is bewezen wanneer de overschrijding van de maximaal toegelaten massa onder de assen is aangetoond. Te dezen bestaat er geen

twijfel over dat de chauffeur handelde in naam en voor rekening van de rechtspersoon en dat het misdrijf aldus voor rekening van de rechtspersoon is gepleegd, zodat de intrinsieke band aanwezig is.

Vervolgens betoogt verwerende partij dat, opdat het misdrijf kan worden aangerekend aan de rechtspersoon, er niet enkel een intrinsieke band tussen het misdrijf en de rechtspersoon moet bestaan, maar er in hoofde van de rechtspersoon ook een moreel element aanwezig dient te zijn. Bij overlادingsmisdrijven bestaat het moreel bestanddeel van het misdrijf in hoofde van de rechtspersoon onder meer in het nalaten om maatregelen te nemen die de naleving van de regelgeving inzake toegelaten massa's van voertuigen mogelijk maken. Op de rechtspersoon rust immers de wettelijke plicht om de nodige en gepaste maatregelen te nemen opdat de chauffeur zich niet met een overladen voertuig op de openbare weg begeeft. Bij zogenaamde onachtzaamheidsmisdrijven ontstaat bij realisatie van het materieel element van het misdrijf een feitelijk vermoeden dat het moreel element aanwezig was. Dit geldt zowel voor natuurlijke als voor rechtspersonen. De vaststelling van een overlading wijst er dus op dat de overtreder nalatig is geweest. Behoudens wanneer de overtreder met een zekere graad van geloofwaardigheid de naleving van de voor hem geldende algemene zorgvuldigheidsplicht kan aantonen, door bijvoorbeeld een grond van rechtvaardiging of enige andere schulditsluitingsgrond aan te voeren, kan de schuld worden afgeleid uit het materiële feit van de overtreding.

Verwerende partij stelt vast dat de chauffeur geen middelen ter beschikking had om de massa onder de assen van zijn voertuig te controleren en dat verzoekende partij evenmin op een andere wijze aannemelijk maakt dat er afdoende maatregelen genomen waren om een inbreuk op het decreet te vermijden. De overtreder wist, of had minstens moeten weten, dat bij een onjuiste verdeling van de lading een verhoogd risico bestaat op overlading. Door louter op de ervaring van de chauffeur te rekenen om inbreuken te vermijden, zo stelt verwerende partij, heeft de overtreder niet alles in het werk gesteld om de

overlading te vermijden. Het opzet in hoofde van de overtreder is dan ook bewezen.

23. Verzoekende partij volhardt in haar memorie van wederantwoord dat artikel 5 van het Strafwetboek te dezen niet van toepassing is, zodat de rechtspraak betreffende die bepaling niet naar analogie kan worden toegepast op het Aslastendecreet.

Zij meent dat haar bovendien geen onachtzaamheid kan worden verweten, aangezien zij het nodige heeft gedaan om de totale massa van de vrachtwagen te wegen.

Beoordeling

24. Luidens artikel 55*bis*, 5°, van het Aslastendecreet, zoals gewijzigd bij artikel 144 van het decreet van 12 december 2008, dient onder een “overtreder” te worden verstaan de “natuurlijke of rechtspersoon die een inbreuk op artikel 56 begaat of in voorkomend geval als opdrachtgever of verlader optreedt”.

In de memorie van toelichting bij het wijzigend decreet van 12 december 2008 werd de wijziging van artikel 55*bis*, 5°, van het Aslastendecreet als volgt verduidelijkt (*Parl. St.*, VI. Parl., 2007-2008, nr. 1816/1, 38):

“Deze wijziging verbetert de definitie van ‘overtreder’ in die zin dat naast de natuurlijke persoon, die als materiële dader van het misdrijf wordt aanzien, ook eventueel de werkgever als rechtspersoon als overtreder kan bestraft worden. Overeenkomstig artikel 5 Sw. kunnen immers ook rechtspersonen strafrechtelijk verantwoordelijk gesteld worden voor misdrijven die hetzij een intrinsiek verband hebben met de verwezenlijking van hun doel of de waarneming van hun belangen, of die, naar blijkt uit de concrete omstandigheden, voor hun rekening zijn gepleegd.

Tijdens de redactie van het wijzigingsdecreet van juni 2005 werd de definitie van overtreder, ten onrechte, beperkt tot natuurlijke personen. Vóór deze wijziging was het wel mogelijk om een administratieve geldboete op te leggen aan rechtspersonen. Het is nooit de bedoeling van de decreetgever geweest dit in te perken. Hierover is immers niets terug te vinden in de

voorbereidende werken van het decreet van 24 juni 2005.”

Uit het voorgaande blijkt duidelijk de wil van de decreetgever om een regeling uit te werken waarbij, benevens natuurlijke personen, ook rechtspersonen gesanctioneerd kunnen worden wegens het overtreden van de bepalingen van het Aslastendecreet. Het Aslastendecreet zelf bepaalt in het voormelde artikel 55*bis*, 5°, zoals gewijzigd bij artikel 144 van het decreet van 12 december 2008, uitdrukkelijk dat een rechtspersoon een “overtreder” kan zijn in de zin van het Aslastendecreet. De sanctionering berust, anders dan verzoekende partij voorhoudt, dan ook niet op artikel 5 van het Strafwetboek, maar op het Aslastendecreet zelf.

25. De fysieke onmogelijkheid voor een rechtspersoon om zich met een voertuig op de openbare weg te bevinden staat er niet aan in de weg dat aan een rechtspersoon een administratieve geldboete wegens een inbreuk op artikel 56 van het Aslastendecreet wordt opgelegd. Immers worden de aan de chauffeur ten laste gelegde feiten aan de rechtspersoon toegerekend. Te dezen wordt niet betwist dat de chauffeur van het overladen voertuig op het ogenblik van de feiten “handelde in naam en voor rekening van de rechtspersoon”.

26. Evident kan een overtreding ook aan een rechtspersoon slechts worden toegerekend indien zowel het materieel als het moreel bestanddeel van het misdrijf in zijn hoofde bewezen wordt. Wel heeft het Hof van Cassatie aangenomen dat de schuld afgeleid kan worden uit het materiële feit van de overtreding voor zover de overtreder geen grond van rechtvaardiging of enige andere schulduitsluitingsgrond aannemelijk maakt (arrest nr. P.01.1149.N van 8 oktober 2002).

27. Wat de inbreuk bedoeld in artikel 56 van het Aslastendecreet betreft, is niet vereist dat ze wetens en willens werd begaan. De schuld voor de inbreuk kan onder meer bestaan uit onachtzaamheid, wat betekent dat moet worden nagegaan of aan de betrokkene een gebrek aan voorzorg of voorzichtigheid

verweten kan worden.

28. De bestreden beslissing bevat, wat het moreel bestanddeel van het misdrijf betreft, de volgende motivering:

“Eenieder die een voertuig gebruikt, moet zich ervan vergewissen dat de massa en de massa onder de assen niet meer bedraagt dan de maximaal toegelaten massa, ook al heeft hij zelf het voertuig niet geladen;

Het verzuim daaraan te voldoen kan het opzet of de schuldige nalatigheid uitmaken vereist opdat het morele element van het misdrijf zou bestaan. Het woord ‘kan’ is logisch, daar ontegensprekelijk stellen dat men, bij gebrek aan controle van de massa van zijn voertuig, onachtzaam of opzettelijk handelde in strijd zou zijn met het vermoeden van onschuld;

Bij realisatie van het materieel element van het misdrijf ontstaat bij de zogenaamde onachtzaamheidsmisdrijven een feitelijk vermoeden dat het moreel element aanwezig was;

De vaststelling van een overlading wijst er dus, prima facie, op dat de overtreder nalatig is geweest;

Behoudens wanneer de overtreder, met een zekere graad van geloofwaardigheid, de naleving van de voor hem geldende algemene zorgvuldigheidsplicht kan aantonen, door bijvoorbeeld met succes een grond van rechtvaardiging of enige andere schulditsluitingsgrond aan te voeren, kan de schuld worden afgeleid uit het materiële feit van de overtreding;

Appellanten zijn van oordeel dat, gelet op het feit dat de overtreder zijn voertuig niet kon laten wegen en de totale massa van het voertuig niet overschreden was, hem geen nalatigheid kan verweten worden;

De totale massa van het voertuig bedroeg, op het ogenblik van de vaststellingen, 36.975 kg, terwijl de maximaal toegelaten massa 43.000 kg bedraagt;

Zelfs als wordt aangenomen dat een dergelijke marge ten opzichte van de totale maximaal toegelaten massa, bij gebrek aan technische middelen om de massa en de massa onder de assen na te gaan, kan beschouwd worden als een voldoende ruime marge opdat asoverladingen zo goed als zeker uitgesloten zijn, dient ook te worden onderzocht of de vastgestelde asoverlading niet van die aard was dat de overtreder, aan de hand van een (visuele) inspectie, had kunnen vermoeden dat er zich een probleem zou kunnen voordoen;

De tweede as van de oplegger was overladen met 2.113 kg;

Het voertuig was geladen met stenen;

Het moet worden aangenomen dat een dergelijke asoverlading voor een normale, voorzichtige en redelijke chauffeur niet onopgemerkt kan blijven;

Dit gegeven wordt extra versterkt door het feit dat uit de vaststellingen blijkt dat de massa onder de achterste assen bijlange de maximaal toegelaten massa niet benaderde wat wijst op het feit dat de lading zich aldus klaarblijkelijk hoofdzakelijk vooraan het voertuig situeerde, hetgeen een normale, voorzichtige en redelijke chauffeur tot extra voorzichtigheid diende aan te manen;

De overtreder, als professioneel chauffeur wist dit beter dan wie ook, of diende met (het) minstens te weten;

Wanneer hem geen middelen ter beschikking staan om de massa onder de assen na te gaan en er na een grondige (visuele) inspectie van zowel het voertuig als de (verdeling van de) lading, niet met voldoende zekerheid kan worden aangenomen dat er zich geen overlading onder één van de assen voordoet, komt het de normale, voorzichtige en redelijke chauffeur toe zich niet met het voertuig op de openbare weg te begeven;

Door zich desondanks met het voertuig op de openbare weg te begeven heeft de overtreder een risico genomen;

Hij die er zich immers weliswaar bewust van is dat zijn handelen of onthouding strafrechtelijk beschermde rechtsgoederen of rechtsbelangen kan schenden, doch erop vertrouwt – door een verkeerde inschatting van de situatie: ondoordachtheid, lichtzinnigheid of overmoed – dat deze mogelijke gevolgen – die hij niet wil – niet zullen intreden, handelt met bewuste culpa;

Uit het voorgaande blijkt dan ook overduidelijk dat het gedrag van de overtreder in casu niet strookte met hetgeen van een normale, voorzichtige en redelijke chauffeur, geplaatst in dezelfde feitelijke omstandigheden, kan verwacht worden;

Het opzet in hoofde van de overtreder is dan ook bewezen.”

Uit het voorgaande blijkt duidelijk dat verwerende partij van oordeel is dat het moreel bestanddeel van het misdrijf aanwezig is omwille van de omstandigheid dat verzoekende partij niet de nodige maatregelen heeft genomen om de inbreuk te voorkomen. Van een normale, voorzichtige rechtspersoon mag immers worden verwacht dat hij de nodige maatregelen neemt om ervoor te zorgen dat zijn chauffeur geen inbreuken op het Aslastendecreet begaat. Verzoekende partij maakt niet aannemelijk dat zij de nodige maatregelen heeft genomen om inbreuken op het Aslastendecreet te vermijden.

Wat het materieel bestanddeel van de inbreuk betreft is de inbreuk bewezen indien de overschrijding van de maximaal toegelaten massa onder de assen is aangetoond (Cass., 21 september 2004, VAV, 2005/2, 123-124), wat te dezen het geval is en door verzoekende partij niet wordt betwist.

Nu verzoekende partij geen grond van rechtvaardiging of enige andere schulditsluitingsgrond aannemelijk heeft gemaakt, heeft verwerende partij wettig geoordeeld dat niet alleen het materieel, maar ook het moreel bestanddeel van de inbreuk bewezen is.

29. Het tweede middel is niet gegrond.

C. Derde middel

Standpunt van de partijen

30. In een derde middel voert verzoekende partij de schending aan van “de wettelijk voorziene weegtolerantie”. Zij laat gelden dat bij de bepaling van de overlading geen rekening werd gehouden met artikel 32*bis*, 1.4.3., van het koninklijk besluit van 15 maart 1968 ‘houdende algemeen reglement op de technische eisen waaraan de auto’s, hun aanhangwagens, hun onderdelen en hun veiligheidstoebehoren moeten voldoen’ (hierna: het KB Technische Eisen). Ingevolge die bepaling moet bij het wegen van het gewicht onder de assen een meettolerantie van 5% worden toegepast, terwijl te dezen slechts een weegtolerantie van 3% werd toegepast. Een herberekening met de juiste meetcorrectie van 5% zou volgens verzoekende partij tot gevolg hebben dat de asoverlading slechts 1822 kg bedroeg, zodat slechts een administratieve geldboete van 1650 euro kon worden opgelegd.

31. Verwerende partij antwoordt dat de meettolerantie waarin artikel 32*bis*, 1.4.3., van het KB Technische Eisen voorziet geen uitstaans heeft met de algemene metrologie en aldus niet onvoorwaardelijk op elke weging van toepassing is. Het KB Technische Eisen is genomen ter uitvoering van de wet van 21 juni 1985 ‘betreffende de technische eisen waaraan elk voertuig voor vervoer te land, de onderdelen ervan, evenals het veiligheidstoebehoren moeten voldoen’. Die wet had tot doel de Koning te machtigen alle nuttige maatregelen te treffen in verband met de technische eisen die door de constructeurs of de invoerders moeten worden nageleefd en die rechtstreeks raken aan de vrijheid van vestiging en handel. Die wet beoogde niet de Koning bevoegdheden op het gebied van metrologie toe te kennen. Aangezien het Aslastendecreet niet verwijst naar artikel 32*bis* van het KB Technische Eisen, is de in dat artikel bepaalde tolerantie niet van toepassing op metingen in het kader van het Aslastendecreet.

Beoordeling

32. Vóór de wijziging door het decreet van 24 juni 2005 luidde artikel 56, eerste lid, van het Aslastendecreet als volgt:

“Het is verboden het wegdek te beschadigen door een overschrijding van de maximale toegelaten massa’s of massa’s onder de assen zoals bepaald in de artikelen 18, §§ 1, 2 of 32bis van het koninklijk besluit van 15 maart 1968 houdende algemeen reglement op de technische eisen waaraan de auto’s, hun aanhangwagens, hun onderdelen en hun veiligheidstoebehoren moeten voldoen.”

Sinds de wijziging door het decreet van 24 juni 2005 luidt artikel 56, eerste lid, van het Aslastendecreet als volgt:

“Het is verboden het wegdek te beschadigen door zich met een voertuig op de openbare weg te bevinden waarvan de massa op de grond onder één van de assen het bij goedkeuring vastgestelde maximum met meer dan vijf procent overschrijdt.”

Het KB Technische Eisen bevat bepalingen waaraan voertuigen ten behoeve van de verkeersveiligheid moeten voldoen. Artikel 32bis, 1.4.3., van voormeld koninklijk besluit bevat bijgevolg geen algemeen voorschrift inzake metrologie.

Aangezien sinds de wijziging door voormeld decreet van 24 juni 2005 in artikel 56 van het Aslastendecreet niet meer naar die bepaling wordt verwezen, is de in artikel 32bis, 1.4.3., van het KB Technische Eisen bepaalde meettolerantie in de onderhavige zaak niet van toepassing. Dit wordt door verzoekende partij in haar laatste memorie niet tegengesproken.

33. Het derde middel wordt verworpen.

BESLISSING

1. De Raad van State verwerpt het beroep.

2. De verzoekende partij wordt verwezen in de kosten van het beroep tot nietigverklaring, begroot op 175 euro.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 14 oktober 2013, door de Raad van State, IXe kamer, samengesteld uit:

Geert Van Haegendoren,	kamervoorzitter,
Daniël Moons,	staatsraad,
Bert Thys,	staatsraad,
bijgestaan door	
Vera Wauters,	griffier.

De griffier

De voorzitter

Vera Wauters

Geert Van Haegendoren